

Tradicions

El Tió

En un principi, el tió era el tronc que cremava al foc a terra de la llar, i que en cremar donava escalfor i llum. A partir d'aquesta forma més primitiva el tió evoluciona i actualment és un tronc que esdevé un ésser màgic que s'ha d'alimentar i que per Nadal dona regals.

El fet de donar obsequis als infants per Nadal, d'una forma més o menys miraculosa, és un costum força generalitzat. Al centre i al nord d'Europa el costum és trobar els regals als peus de l'arbre de Nadal, però la insòlita operació de fer cagar el tió sembla que és exclusiva dels Països catalans.

Aquest costum presenta moltes varietats, fins al punt que sembla que a cada lloc ho fan a la seva manera i en moments diferents. En alguns llocs es fa cagar el tió a la vigília, abans de sopar, en altres es fa en tornar de la Missa de Gall, però el més freqüent és fer-ho el matí de Nadal, ja que el tió cagarà els torrons i les neules i que es menjaran, per postres, després del gran àpat.

Un costum força estès és el donar menjar al tió. Uns dies abans de Nadal se'l situa en algun racó de la casa, ben abrigat amb una manta i cada vespre, la canalla, li posa menjar. Cada mati es comprova si s'ho ha menjat tot, si és així, és bon senyal, ja que si la quitxalla no fa bon dat, el tió fa vaga de fam.

Quan arriba el dia, se'l situa a la vora del foc, ben tapat amb una manta, per tal que no es refredi. Nens i nenes el bastonegen amb entusiasme cantant la cançó apropiada i sota la manta apareixen, per pura màgia, dolços i joguines. Entre picada i picada, s'envia la canalla fora de l'estança, a escalfar, remullar o esmolar els bastons. Hi ha llocs que, amb un sentit més religiós de l'acte, se'ls fa resar al pessebre. Per indicar que ja no cagarà res més, en alguns indrets, apareixen cebes o carbó.

En els llocs on no hi ha bosc, o és molt llunyà, o bé a ciutat, pot fer de tió una cadira o un tamboret. L'estri, durant l'any, compleix la seva funció normal, però en apropar-se Nadal, s'esdevé el prodigi de transformar-se en tió; uns dies abans se li dona menjar i arribat el dia, ben bastonejat caga neules i torrons.

L'especial veneració que mereix el tió es fa palesa en el fet que, en molts llocs, les seves cendres es recullen i es guarden acuradament, ja que se'ls atribueix valor de talismà. Hi ha la creença que si es posen sota el llit o al pas de la porta preserven la casa dels llamps, dels incendis i també de les bruixes.

L'Ateneu

CATALÀ PER A TOTHOM

El nom més freqüent amb que se'l coneix a la major part de Catalunya és el de Tió, però a la plana de Lleida li diuen la Soca i en algun altre lloc, la Tronca o Tronc de Nadal.

El repertori de cançons de tió existents a la nostra tradició popular és enorme. Com que és un costum familiar, és possible trobar en un mateix poble diferents variants de la cançó del tió. Hi ha unes versions més conegudes, de les quals, d'una casa a l'altra, poden tenir petites variacions.

Caga tió,
caga torró;
si no et daré
cop de bastó.

Caga tió, tió de Nadal;
posarem el porc en sal,
la gallina a la pastera,
i el pollí a dalt del pi.
Toca, toca Valentí.
Ara passen bous i vaques,
I gallines amb sabates
i galls amb sabatons.
Correu, correu minyons,
que la tieta fa torróns,
el vicari els ha tastat,
diu que són un poc salats.
Ai el brut, ai el porc,
ai el cara, cara, cara,
ai el brut, ai el porc,
ai el cara de pebrot.

